

Timo Heikkinen (12.3.2015, klo 14:15)

OM:n ja VVV:n välisessä neuvottelussa 27.2.2015 on linjattu "Täytäntöönpanomenettelyn uudelleen organisointia suppeatutkintaista perintää hyväksi käyttäen kehitetään eteenpäin. Samalla tutkitaan mahdollisuudet säilyttää velalliskohtaisen menettelyn tuomat edut."

Linjaus antaa aihetta tarkentaviin kysymyksiin. Ilman vastauksia niihin ei voida arvioida, edistääkö ulosoton uudelleen organisointi suppeatutkintaista perintää hyväksikäyttäen rakenneuudistukselle asetettuja tavoitteita, oikeusturvan ja tuloksellisuuden nykyisen tason säilyttämistä ja säästöjä.

Ulosottovelallisesta ei voida etukäteen tietää, kuinka laajaa tutkintaa velallisen asioiden käsittely tulee vaatimaan. Se, kuinka laajaa tutkintaa oikeaan lopputulokseen pääseminen edellyttää, selviää menettelyn aikana. Näin ollen suppeatutkintaisen perinnän soveltamisalaa ei voida laissa määritellä velallisen ominaisuuksista käsin vai voidaanko? Otetaanko suppeatutkintaisen perinnän mallissa kaikki velalliset ja asiat ulosotossa käsiteltäväksi suppeatutkintaisen perinnän kautta? Jos näin on, eikö suppeatutkintaisessa perinnässä ole pystyttävä arvioimaan, kuinka laajaa tutkintaa oikeaan lopputulokseen pääseminen kunkin velallisen kohdalla tulee vaatimaan, ja ohjaamaan asiat oikeanlaiseen tutkintaan? Eikö tällaisesta kaksivaiheisesta tutkinnasta (ensin suppea sitten laaja tutkinta) helposti aiheudu päällekkäisyyttä ja ylimääräisiä kustannuksia? Syntyykö suppeatutkintaisen perinnän mallissa säästöjä, kun henkilötyö ei vähene vaan päinvastoin lisääntyy? Eikö ole tutkimattakin selvää, että ulosottoasioiden velalliskohtaisen käsittelyn eduista ainakin kustannustehokkuus menetetään? Miten säästöt tässä mallissa syntyvät? Palkan alentamisellako?

Onko velallisen palkan tai pankkitilin ulosmittaus, velallisen suojaosuuden määrääminen ja velallisen mahdollisen palautteen käsittely siihen mukaan luettuna, suppeatutkintaista perintää? Voivatko tällaiset velallisen perusoikeuksiin erittäin kovakouraisesti kajoavat pakkotoimet asianmukaisuuden vaatimus huomioon ottaen missään tilanteessa perustua suppeaksi luonnehdittavaan tutkintaan? Entä onko velallisen varattomaksi toteaminen, asianosaisten mahdollisen palautteen käsittely siihen mukaan luettuna ja asianmukaisuuden vaatimus huomioon ottaen suppeatutkintaista perintää muussa tilanteessa kuin todettaessa aikaisemmin varattomaksi todettu velallinen uudestaan varattomaksi? Onko päinvastoin kysymys kunkin asian oikeaan lopputulokseen pääsemiseksi vaatiman selvityksen hankkimisesta ja laissa määritellyn, tapauskohtaisen harkintavallan käyttämisestä hankitun selvityksen pohjalta?

Kuvaako suppeatutkintaisen perinnän käsite totuudenmukaisesti ulosoton sähköistä tiedonhankintaa? Onko ajantasaisilla pankkitilitiedusteluilla, rekisteritiedusteluilla, velvoitteidenhoitoselvityksillä ja vastaavilla tehdyssä sähköisessä tiedonhankinnassa objektiivisesti arvioiden kysymys suppeatutkintaisesta perinnästä? Vai onko asia päinvastoin? Eikö ulosoton sähköinen tiedonhankinta oikeastaan ole melkein orwellilaisen kattavaa verrattuna tiedonhankintaan minkä tahansa muun maan täytäntöönpanomenettelyssä ja tiedonhankintaan Suomessakin kymmenen vuotta sitten?

Onko suppeatutkintaisen perinnän mallia koskevan linjauksen taustalla se, että ulosottoa on rakenneuudistuksessa tarkasteltu mekaanisesti ja pintapuolisesti, mistä syystä kattavan sähköisen tiedonhankinnan helppouden ja nopeuden merkitys ja vaikutus on ymmärretty täysin väärin? Työssä kuin työssä tekijän ammattitaito ja hyvät työkalut voivat helposti harhauttaa ulkopuolista tarkastelijaa hävittämällä näkyvistä työn todellisen luonteen ja tarkoituksen, sen vaatiman asiantuntemuksen, työn raskauden ja raadollisuuden, ja saada työn näyttämään ulkopuolisen silmissä ällistytävän helpolta.